

سبک‌شناسی موزه‌های تهران از سال ۱۳۰۰ تا سال ۱۳۹۳

صبا خشنود زرگر*^۱، لیدا فیلی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری دانشگاه آزاد رامسر

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری دانشگاه آزاد رامسر

خلاصه

از ایجاد اولین موزه در ایران که توسط ناصرالدین شاه قاجار در نگارخانه کاخ گلستان انجام گرفت، تا به امروز ساختمان‌های زیادی تحت عنوان موزه در کشور ما طراحی و ساخته و یا باززنده سازی شده‌اند. غنای فرهنگی و طبیعی چند هزار ساله سرزمین ایران با تمام ارزش‌های تاریخی و طبیعی خود، لزوم توجه به حفظ و نگهداری این میراث ارزشمند را دو چندان می‌نماید. در این میان موزه‌های فرهنگی، تاریخی و طبیعی، نقش اصلی را در حفظ و نمایش این آثار ایفا می‌کنند. پژوهش حاضر به دنبال پردازش و بیان سبک غالب معماری موزه‌های طراحی شده در شهر تهران از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۹۳ می‌باشد. بناهایی که صرفاً و از ابتدا به قصد موزه و نمایش آثار تاریخی طراحی و ساخته شده‌اند، مد نظر این پژوهش قرار گرفته و تجزیه و تحلیل خواهند شد. در این تحقیق با شیوه پژوهش کیفی و سپس با استناد و بررسی سبک معماری دوازده عدد از موزه‌های طراحی شده در تهران، سبک غالب معماری موجود بین آن‌ها بیان شده است. نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر این مطلب است که بیشترین سبکی که موزه‌های شهر تهران در سده‌ی اخیر به آن گرایش داشته‌اند، سبک معماری مدرن (متعالی و متاخر و گرایش‌های وابسته به آن‌ها) بوده است. اگر چه سبک‌های رایج دیگری نیز که اغلب ملهم از تاریخ و معماری تاریخی ایران می‌باشد، تاثیر خود را بر طراحی این بناها گذاشته‌اند.

کلمات کلیدی: موزه، تهران، معماری مدرن، سده‌ی اخیر

۱. مقدمه

با انتخاب تهران به عنوان پایتخت ایران در عصر قاجاریه، این شهر شاهد شروع روند تحولات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در خود بوده است. با روی کار آمدن ناصرالدین شاه که بیشترین دوره سلطنت در عصر قاجار را به خود اختصاص داده، این روند سرعت بیشتری به خود گرفت و مدرنیزاسیون به تدریج در تمام ساختارهای حکومتی و درباری ایران رخنه نمود. سفرهای ناصرالدین شاه به فرنگ و بازدید از ممالک اروپایی، میل به ایجاد مظاهر تمدن غرب در کشور را نیز در او دو چندان کرد. ایجاد موزه و نگهداری از آثار باستانی و عتیقات که برای اولین بار در مجموعه کاخ گلستان انجام گرفت، از نمونه‌های عملی این گرایش است. با روی کار آمدن حکومت پهلوی اول و تلاش در جهت احیای شکوه و عظمت ایران پیش از اسلام، زمینه مناسب برای طراحی و ساخت اولین ساختمان تخصصی موزه در کشور تحت عنوان "موزه ملی ایران" فراهم گردید. این امر در دوره پهلوی دوم با شتاب بیشتری ادامه یافت؛ درآمد سرشار نفتی نیز در این زمان، زمینه اقتصادی مساعد برای توسعه و گسترش برنامه‌های فرهنگی را فراهم آورد. در همین دوره است که تعداد زیادی از موزه‌های